

**Д. В. Швець,**  
доктор юридичних наук, доцент,  
перший проректор, полковник поліції  
(Харківський національний університет  
внутрішніх справ)

## **ПОЗИТИВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ ПОЛІЦІЇ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ**

В умовах модернізації, яку переживає сучасне українське суспільство, питання щодо внутрішньої безпеки країни є дуже актуальним. Даний чинник набуває особливої важливості поруч з ідеологічними, соціальними, економічними, технологічними перетвореннями в країні. Безумовно, з усіх силових структур держави найважливіша роль в ефективному забезпеченні соціальної безпеки країни відводиться функціонуванню найбільшого соціального інституту правоохоронних органів – Національній поліції.

Особливої темою в психологічних та соціологічних дослідженнях стає визначення соціального сприйняття поліції і поліцейських. Так, І. Клименко зазначає, що відносини поліції із суспільством – це, по-перше, основні принципи спілкування з людьми, тобто такі дії, за яких інтереси людей стають на перше місце у всіх справах, що стосуються їхньої поведінки як в соціальному,

так і в моральному відношенні [2]. Дані принципи припускають, що поліцейський має діяти таким чином, щоб служити інтересам всіх членів суспільства. Через те, що поліцейська служба є складною і багатогранною і найчастіше відбувається на очах громадян, нерідко втручається у сферу людських відносин, почуттів, відповідно, і ставлення до неї може складатися негативно саме через такі аспекти.

Зазначимо також, що реформований, «оновлений» інститут поліції взяв курс на дотримання постулатів світової поліцейської доктрини. Ґрунтуючись на принципах співпраці з різними верствами населення, правової соціалізації та грамотності громадян, принципі відкритості, «прозорості» перед населенням, світова поліцейська доктрина позитивно зарекомендувала себе за кордоном, про що говорять високі показники рівня довіри до інституту правоохоронців. При цьому українська трансформована поліція визначила для себе також ступінь оцінки своєї діяльності через призму суспільного сприйняття. Тому найважливішим завданням на сучасному етапі розвитку українського суспільства є вивчення громадської думки та соціального сприйняття поліцейських як особливого суб'єкта державної влади.

Феномену громадської думки в науці відводилася особлива роль. Його проблема привертала увагу різних мислителів з давніх часів. Про цю форму масової свідомості висловлювалися різні ідеї, починаючи з природи і суті даного поняття, ролі та значення громадської думки в житті соціуму і закінчуючи питаннями залежності громадської думки від панівної системи цінностей, соціальної структури суспільства, інтересів різних соціальних спільнот, верств, груп тощо.

Англійський філософ Ієремія Бентам (1748–1832) першим спробував окремо досліджувати феномен громадської думки ще наприкінці XVIII–початку XIX ст. [5]. Він підкреслив значення думки соціуму як способу соціального контролю над діяльністю держави; вказав на пресу як основний засіб, за допомогою якого можна і формувати громадську думку, і одночасно виражати її [5]. Однак у зв'язку з тим, що громадська думка з великими труднощами піддається всебічному аналізу і суворому визначенню через особливості своєї сутності, можна виділити ту обставину, що натеper зустрічаються сотні визначень громадської думки. Наприклад, відомий соціолог Г. Тард у роботі «Громадська думка і натовп» стверджував, що публічне спілкування, духовні процеси, що відбуваються всередині соціуму, саме і породжують

громадську думку [3]. Великої уваги громадській думці надавав Девід Юм. Зокрема, виділяючи вплив думки соціуму на сферу політики держави, вчений стверджував, що уряд будь-якої країни, будь-якого політичного режиму (як деспотичного, так і мілітаристського) завжди спирається на громадську думку, визнаючи її значення при оцінці роботи публічного управління [1]. Т. Джефферсон і А. Лінкольн визнавали вищевказаний феномен найважливішим регулятором соціального настрою суспільства, а також той факт, що публічне управління не буде успішним, якщо не буде підтримуватися думкою соціуму [4]. Концептуальний дослідник громадської думки У. Ліппман пояснював природу цього явища як відтворення панівних стереотипів, які є так званою «ходячою думкою» в людському спілкуванні [7].

Розглядаючи громадську думку під будь-яким кутом, можна визначити, що вона виступає однією з найважливіших підстав для прийняття управлінських рішень і змін в будь-якій сфері: соціальній, політичній, військовій, економічній тощо.

Натепер різні соціальні групи розглядають нові численні проблеми сучасної економіки, політики і безпеки України, а для реалізації «виходу» громадської думки в маси з'являються нові форми діяльності людей (мітинги, страйки, демонстрації тощо), які також впливають на такі форми свідомості, як індивідуально-групові і суспільні. Сьогодні для збору соціологічної інформації з метою визначення громадської думки застосовуються як традиційні методи – анкетування, інтерв'ю, так і інноваційні форми дослідження – пресові і поштові опитування, контент-аналіз преси та Інтернет-опитування, опитування телефоном, особистий контакт, що дозволяє не тільки отримати більш оперативну інформацію, але і збільшити кількісний і якісний склад опитуваних громадян. Розглядаючи вплив різних причин на появу громадської думки, хочеться відзначити роль соціально-економічних, політичних, культурних, особистісних чинників. Однак домінуюча роль при цьому відводиться морально психологічній атмосфері, яка існує і в усьому суспільстві, і в кожній соціальній організації, групі людей, в глибині яких народжуються ті чи інші судження щодо нагальних проблем суспільства. Необхідно виділити той факт, що громадська думка залежить перш за все від принципів, духовних ідеалів і моральної ідеології того суспільства, в якому вона народжується, знаходиться і еволюціонує. Повертаючись до проблеми сприйняття соціумом діяльності поліцейських, а також формування громадської думки з оцінки їх роботи,

відзначимо, що вище вже згадувалося про те, що в даний час принципи поліцейської діяльності ґрунтуються на взаємодії із суспільством, прозорості діяльності перед населенням. В умовах складної безпекової ситуації України внутрішня громадська думка про діяльність поліцейських, ставлення суспільства до поліції набуває особливо великого значення. Для поліції громадську думку офіційно визнано одним з основних критеріїв діяльності. Прийняття грамотних управлінських рішень в організації діяльності Національної поліції має передусім відбивати демократичні настрої громадян.

Для результативного використання підсумків громадської думки необхідно врахувати наступні моменти: а) усвідомлювати сутність і складові самого поняття «громадська думка в діяльності поліції», б) більш повно використовувати поширені показники, що відображають ставлення населення до діяльності поліції. Такими показниками виступають захист населення від злочинних посягань, задоволеність результатами взаємодії громадян з працівниками поліції, довіра до поліції як соціального інституту. Громадська думка, виступаючи мірою довіри з боку соціуму, має застосовуватися для організації соціального контролю над роботою поліції. Як результат, гармонізується внутрішнє життя суспільства, виключається відокремлення правоохоронної структури від громади, починають розглядатися проблеми, які необхідно вирішувати відомству з урахуванням подальших потреб розвитку суспільства і держави.

#### Список використаних джерел

1. Г'юм Девід. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркування про об'єкт моралі. Переклад з англійської Павло Насада. Київ : Видавництво «Всесвіт». 2003. 552 с.
2. Клименко І. В. Психологічні засади професійної підготовки поліцейських : монографія. Харків : Фоліо. 2018. 424 с
3. Тард Г. Общественное мнение и толпа. Издательство: т-во тип. А. И. Мамонтова. 1902
4. Титов В. Д. Філософсько-правові погляди Томаса Джефферсона. *Вісник Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, соціологія*, 2010. Вип. 5. С. 3–12.
5. Jeremy Bentham / Ed. by F. Rosen. Aldershot, 2007.
6. Walter Lippmann Public Opinion. New York : Harcourt, Brace & Co., 1922.